

Öğrenci Davranışlarının Ortama Göre Değişiminin Karma Yöntem ile İncelenmesi

Yusuf KÜÇÜKALİ, Millî Eğitim Bakanlığı, yusufkucukali13@gmail.com, Türkiye, 0000-0001-8494-4612

MAKALE BİLGİSİ	ÖZET
Geliş : 04.08.2023 Kabul: 13.09.2023 Makale türü: Araştırma makalesi	<p>Bu araştırmada ilköğretim çağındaki öğrencilerin davranışlarının öğrencilerin içinde buldukları ortama göre değişip değişmediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, karma araştırma yöntemlerinden sıralı açılımlı desen aracılığıyla yürütülmüştür. Araştırmanın katılımcı grubu kolay ulaşılabılır örneklem yöntemiyle oluşturulmuştur. Araştırmanın katılımcı grubunda 20'si ilköğretim, 20'si ortaokuldan olmak üzere toplam 40 ilköğretim öğrencisi yer almıştır. Katılımcı grupta ayrıca üçü ilköğretim, dördü ortaokulda görev yapmakta olan yedi öğretmen yer almıştır. Araştırmanın verileri kontrol listesi, yapılandırılmamış gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın veri toplama süreci; öğrencilerin ev ortamında ebeveynleri tarafından gözlemlenmesi, araştırmacının öğrencileri okul ortamında gözlemlenmesi ve araştırmacının öğrencilerin öğretmenleriyle görüşmeler yapması şeklinde çok boyutlu olarak tasarlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistik ve içerik analizi kullanılmıştır. Araştırma sonunda ilköğretim öğrencilerinin davranışlarının buldukları ortama göre iletişim, sorumluluk, rahatlık ve katılım konularında çeşitlilik gösterdiği belirlenmiştir. Araştırmada ayrıca ilköğretim öğretmenlerinin öğrencilerin benzer olaylar karşısında farklı davranışlar sergilediğini düşündükleri, öğrencilere eğitim yoluyla kazandırılan davranışların istenmeyen davranışlara yol açabileceği görüşünde oldukları ve tutarsız davranışlar sergileyen öğrencilerin sosyalleşme ve akademik başarı konularında yetersiz kaldıkları yönünde bakış açısına sahip oldukları belirlenmiştir. Araştırmada ulaşılan sonuçlara bağlı olarak çeşitli öneriler geliştirilmiştir.</p> <p>Anahtar kelimeler: İlköğretim öğrencileri, öğrenci davranışları, davranış değişimi</p>
Atf	Küçükali, Y. (2023). Öğrenci davranışlarının ortama göre değişiminin karma yöntem ile incelenmesi. <i>International Journal of Progression and Development in Education</i> , 1(2), 1-19. https://doi.org/10.5281/zenodo.8347040

Investigating the Change of Student Behaviours according to the Environment with Mixed Method

Yusuf KÜÇÜKALİ, Ministry of National Education, yusufkucukali13@gmail.com, Turkey, 0000-0001-8494-4612

ARTICLE INFO	ABSTRACT
Received: 04.08.2023 Accepted: 13.09.2023 Article type: Research article	<p>In this research, it is aimed to examine whether the behaviours of elementary school students change according to the environment in which the students live. The research was conducted through sequential exploratory design, one of the mixed research methods. The participant group of the research was formed by convenience sampling method. A total of 40 elementary school students, 20 from primary school and 20 from secondary school, were included in the participant group. The participant group also included seven teachers, three from elementary and four from secondary schools. The data were collected using a checklist, unstructured observation and semi-structured interview form. The data collection process of the research was designed in a multidimensional way as observation of the students at home by their parents, observation of the students at school by the researcher and interviews with the teachers of the students by the researcher. Descriptive statistics and content analysis were used to analyse the data. At the end of the research, it was determined that primary school students' behaviours varied according to the environment they were in. In the research, it was also determined that primary school teachers think that students exhibit different behaviours in the face of similar events, that the behaviours acquired by students through education may lead to undesirable behaviours, and that students who exhibit inconsistent behaviours are inadequate in terms of socialisation and academic success. Depending on the results of the research, various suggestions were developed.</p> <p>Keywords: Elementary school students, student behaviours, behaviour change</p>

GİRİŞ

Çocuklar sahip oldukları kişilik özelliklerine, ailelerinin yetiştirme tarzlarındaki farklılıklara ve gelişim süreçlerine bağlı olarak farklı davranışlar sergileyebilmektedir. Söz konusu değişkenler kapsamında çocuklar aynı koşullarda farklı davranışlarda bulunabilmektedir. Nitekim çocukların davranış sistematiğini çocukların gelişim süreçleri şekillendirmektedir (Berk, 2015).

Çocukların en çok vakit geçirdiği ortamların ev ve okul olduğu düşünüldüğünde çocukların davranışlarındaki farklılıkları veya benzerlikleri bulabilmek açısından çocukların söz konusu ortamlardaki davranışlarının bilinmesi yararlı olabilmektedir (Lakshman, Elks ve Ong, 2012) . Ayrıca aileler ve öğretmenler çocukların davranışlarındaki farklılık ve benzerlikleri bilirse çocuklarla daha etkili iletişim kurabilir ve çocukların etkili bireyler olarak yetişmelerine daha fazla katkı sağlayabilir.

Okul ortamları açısından düşünüldüğünde öğrenci davranışlarında üstünde durulması gereken konu, tutarlılık olduğu düşünülmektedir. Türk Dil Kurumu'na (TDK) (2022) göre tutarlılık, “Bütünlüğü bozmayacak şekilde uyumlu olmak, birbirleriyle çelişen davranışlar içerisinde olmamak” anlamına gelmektedir. Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi ortama göre öğrencinin davranış değişikliği yapması bir bakıma tutarsızlığın şeklinde ifade edilebilir. Tutarsızlık öğrencinin öz güven eksikliğinden kaynaklanmaktadır (MacLellan, 2014). Öz güveni eksik öğrenciler hayatta başarılı olmak konusunda da sorun yaşayabilmektedir. Davranışlarını çevrelerindeki insanlara göre şekillendiren bu öğrenciler kendi duygu ve davranışlarından çok diğer bireylerin duygu ve davranışlarına önem verir ve ona göre davranırlar (Jadon ve Tripathi, 2017). Bu tür öğrencilere tutarlı davranış sergilemeleri konusunda yardımcı olmak gerekir. Bu temelde öncelikle öğrencilerin davranışlarında tutarsızlık olup olmadığını, söz konusu davranışlarının bulunduğu ortama göre değişip değişmediğini ya da ne kadar değiştiğini bilmek gerekmektedir (Zarobe ve Bungay, 2017).

Öğrenciyi tanımanın, okuldaki ve evdeki davranışlarını bilmenin hem öğretmen hem de ebeveynler için önemli olduğu söylenebilir. Öğrencinin davranışları hakkında bilgi sahibi olmak, öğrenciye nasıl davranılması gerektiği konusunda fikir vermektedir (Green ve Rabiner, 2012). Öğrencinin davranışları öğretmen ve ebeveynler tarafından ne denli farkedilirse öğrencinin gerek duyduğu rehberlik o denli doğru yollarla yapılabilir. Bu noktada öğrencinin bir birey olarak kendisini tam olarak ifade edebilmesi, içinden geldiği şekilde davranması önem taşımaktadır. Bunun için öğrencinin kendisini güvende hissetmesi, kendisi gibi davranabileceği koşullara sahip olması gerekmektedir (Spiegler ve Bednarek, 2013).

Öğrencinin kendisi gibi davranabilmesi bir başka deyişle davranışlarında tutarlı olması, öğrencinin sosyalleşmesi için önemlidir. Zira bireylerin sosyalleşmesi, çevreleri tarafından kabul görmesi, birçok değişkene bağlı olmakla birlikte davranışlarında tutarlı olmalarına da bağlıdır (Kochanska, Boldt ve Goffin, 2019). Bireylerin sosyalleşmesi aynı zamanda toplumsal kuralları benimseyip davranışlarına yansıtılmalarına da bağlıdır. Nitekim içerisinde yaşadığı toplumun kurallarına uygun olmayan davranışlar sergileyen bireyler, toplum tarafından kabul görmez ve dolayısıyla sosyalleşmezler (Grusec, 2011). Bu kapsamda özellikle ilköğretim çağındaki öğrencilerin davranışlarının gözlemlenmesi, davranışların

ortama göre değişip değişmediğinin belirlenmesi öğrencilerin sağlıklı sosyalleşme süreçlerini yaşamalarına katkı sağlamak açısından önemlidir. Bu önem durumu göz önüne alınarak gerçekleştirilen bu araştırmada ilköğretim çağındaki öğrencilerin davranışlarının öğrencilerin içinde buldukları ortama göre değişip değişmediğinin irdelenmesi amaçlanmıştır.

Araştırmanın konusuyla ilgili alanyazın incelendiğinde, öğrenci davranışlarını irdeleyen çok sayıda çalışmanın (Siyez, 2009; Pas, Bredshaw ve Mitchell, 2011; Özgan, Arslan ve Kara, 2014; Gökyer ve Doğan, 2016; Pulay vd., 2018; Novoseltseva, Lelardeux ve Jessel, 2022; Tan, Sia ve Tang, 2022) yapılmış olduğu görülmüştür. Öğrenci davranışlarının ev ve okul ortamlarında değişip değişmediğini irdeleyen herhangi bir çalışmaya ise rastlanmamıştır. İlköğretim çağındaki öğrencilerin davranışlarında tutarlı olmaları, onların sosyal bireyler olarak yetişmelerinde etkili olabilir. Bu kapsamda bu araştırmada ilköğretim öğrencilerinin girdikleri her ortamda tutarlı davranışlar sergileyip sergilemediklerinin incelenmesinin alan yazına önemli katkı sağlayacağı düşünölmüştür. Ayrıca bu araştırmadan elde edilen bulguların ilköğretim çağındaki öğrencilerin sosyalleşmesi için politikalar yapan kurumlara, kurumlarda çalışan öğretmenlere, ebeveynlere ve benzer çalışmalar yapmayı planlayan araştırmacılara yol göstermesi beklenmektedir.

AMAÇ

Bu araştırmada öğrenci davranışlarının ortama göre değişip değişmediğinin irdelenmesi amaçlanmıştır.

Bu amaç kapsamında aşığıdaki sorulara cevap aranmıştır:

- İlkokul öğrencilerinin okul ve ev ortamlarındaki davranışları arasında farklılık var mıdır?
- İlkokul öğrencilerinin okul ve ev ortamlarındaki davranışları arasında farklılığa ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?
- Ortaokul öğrencilerinin okul ve ev ortamlarındaki davranışları arasında farklılık var mıdır?
- Ortaokul öğrencilerinin okul ve ev ortamlarındaki davranışları arasında farklılığa ilişkin öğretmen görüşleri nelerdir?

YÖNTEM

Öğrenci davranışlarının ortama göre değişip değişmediğinin irdelenmesi amaçlandığı bu araştırmada karma araştırma yöntemi kullanılmıştır. Karma araştırmalar; nicel ve nitel verilerin bir arada toplandığı çok boyutlu araştırmalardır (Creswell, 2017). Bu araştırmanın karma yöntemle gerçekleştirilmesinin nedeni, araştırmada nicel ve nitel boyutların bir arada bulunmasıdır. Bu araştırma Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun 29.11.2022 tarih ve 271 sayılı etik kurul kararı kapsamında gerçekleştirilmiştir.

Desen

Araştırmada karma araştırma yöntemlerinden sıralı açımlayıcı desen kullanılmıştır. Sıralı açımlayıcı desen, araştırmada ilk olarak nicel verilerin toplanıp çözümlenmesine ardından nitel verilerin nicel verileri desteklemek amacıyla kullanılmasına dayanmaktadır (Creswell, 2017). Araştırmanın sıralı

açımlayıcı karma desen ile yürütülmesinin nedeni, araştırmada ilk önce kontrol listesi ile toplanan verilerin istatistiksel olarak yorumlanması ardından gözlem ve görüşme verilerinin destekleyici olarak kullanılmasıdır.

Katılımcı Grup

Araştırmanın katılımcı grubunu Ağrı ilinin Merkez ilçesinde bulunan biri ilkokul biri ortaokul olmak üzere iki devlet okulunda öğrenim gören 40 öğrenci ile öğrencilerin öğretmenleri oluşturmuştur. Araştırmanın katılımcı grubu oluşturulurken kolay ulaşılabilir örnekleme tekniği kullanılmıştır. Kolay ulaşılabilir örnekleme, araştırmanın koşullarına bağlı olarak katılımcı grubun en ekonomik biçimde oluşturulmasına ilişkindir (Büyüköztürk, 2013). Araştırmada kolay ulaşılabilir örnekleme tekniğinin kullanılmasının nedeni, araştırmacının araştırmanın katılımcı grubunu görev yaptığı bölgeden seçmek durumunda kalmış olmasıdır.

Araştırmanın katılımcı grubunda 20'si ilkokul (10 kız, 10 erkek), 20'si ortaokul (10 kız, 10 erkek) olmak üzere toplam 40 öğrenci yer almıştır. İlkokul öğrencilerinin dördü 2. sınıf, altısı 3. sınıf, 10'u 4. sınıfta öğrenim görmektedir. Ortaokul öğrencilerinin ise dördü 5. sınıf, altısı 6. sınıf, yedisi 7. sınıf ve üçü 8. sınıfta öğrenim görmektedir. Araştırmada ayrıca üçü ilkokul, dördü ortaokuldan olmak üzere yedi öğretmen yer almıştır. Katılımcıların isimleri etik kurallar nedeniyle araştırmada gizli tutulmuştur. Bunun yerine katılımcılara birer kod isim verilmiştir. İlkokul ve ortaokul ile erkek ve kız öğrenci sınıflandırması yapılmıştır. Bu kapsamda ilkokulda öğrenim görmekte olan erkek öğrenciler İÖE1, İÖE2... şeklinde kız öğrenciler ise İÖK1, İÖK2... şeklinde kodlanmıştır. Ortaokulda öğrenim görmekte olan erkek öğrenciler OÖE1, OÖE2... şeklinde kız öğrenciler ise OÖK1, OÖK2... şeklinde kodlanmıştır. İlkokul öğretmenleri İÖ1, İÖ2... şeklinde ortaokul öğretmenleri ise OÖ1, OÖ2... şeklinde kodlanmıştır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verilerinin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen araçlarla toplanmıştır. Verilerin toplanmasında bir kontrol listesi, yapılandırılmamış gözlem formu ve bir öğretmen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada çok çeşitli veri toplama araçları kullanılarak zengin veri seti oluşturulmaya çalışılmıştır. Veri toplama araçlarının geliştirilmesi sürecinde kapsamlı alanyazın taraması yapılmış ve alanyazından derlenen bilgilerden yararlanılmıştır.

Kontrol listesi, öğrenci velileri tarafından öğrencilerin ev ortamındaki davranışlarının kaydedilmesi amacıyla kullanılmıştır. Kontrol listesinde şu dokuz maddeye yer verilmiştir:

1. Aile bireyleri ile iletişimi iyidir.
2. Verilen görevleri yerine getirir.
3. Kendini rahatça ifade eder.
4. İstedikleri olmadığında olumsuz davranmaz.
5. Aile içerisinde oyun oynar, güzel vakit geçirir.
6. Evde aile bireyelerine yardımcı olur.
7. Aile içerisinde alınan ortak kararlara uyar.

8. Söylenenleri dikkatlice dinler.
9. Her durumda kötü söz kullanmaktan kaçınır.

Kontrol listesi araştırmanın katılımcı grubunda yer alan öğrencilerin ebeveynlerine teslim edilerek içeriği hakkında ebeveynlere bilgi verilmiş ve nasıl doldurulacağı anlatılmıştır. Yapılandırılmamış gözlem, araştırmacı tarafından okul ortamında öğrencilerin gözlemlenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırmacı veri toplama süreci boyunca öğrencileri gözlemlemiş ve verileri kaydetmiştir. Öğretmen yarı yapılandırılmış görüşme formu, gözlem sürecinin sona ermesinden sonra öğretmenlerle görüşme yapmak amacıyla geliştirilmiştir. Görüşmelerde kontrol listesi ve yapılandırılmamış gözlem aracılığıyla toplanan verilerin desteklenmesine yönelik sorulara yer verilmiştir.

Araştırmada toplanan veriler, sınıflandırılarak dosyalanmıştır. Dosyalanan veriler düzenlenerek analiz aşaması için hazırlanmıştır.

Verilerin Çözümlemesi

Araştırmanın verileri çözümlenirken betimsel istatistik ve nitel içerik analizi kullanılmıştır. Betimsel istatistik, ulaşılan bulguların frekans ve yüzdelik olarak ifade edilmesine dayanmaktadır (Büyüköztürk vd., 2013). Nitel içerik analizinde ise amaç, toplanan verilerin düzenlenmiş ve yorumlanmış bir şekilde okuyucuyla buluşturulmasıdır. İçerik analizde veriler, önceden belirlenmiş temalara göre değil, çözümleme sırasında ortaya çıkan doğal temalara göre çözümlenmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

BULGULAR

Araştırmada ilköğretim öğrencilerinin davranışlarının okul ve ev ortamlarında değişip değişmediği irdelenmiştir. Araştırmada ulaşılan bulgular, “ İlkokul öğrencilerinin okul ve ev ortamlarındaki davranışlarına yönelik bulgular” ve “Ortaokul öğrencilerinin okul ve ev ortamlarındaki davranışlarına yönelik bulgular” olmak üzere iki ana başlıkta sunulmuştur.

İlkokul Öğrencilerinin Okul ve Ev Ortamlarındaki Davranışlarına Yönelik Bulgular

Araştırmada ilkokul öğrencilerinin ev ve okul ortamlarındaki davranışları kontrol listesi ve yapılandırılmamış gözlem aracılığıyla gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin davranışlarıyla ilgili olarak öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Ulaşılan bulgular, “Gözlem bulguları” ve “Görüşme bulguları” şeklinde iki başlıkta sunulmuştur.

Gözlem bulguları

Kontrol listesiyle toplanan veriler ile yapılandırılmamış gözlem ile toplanan verilerin karşılaştırılmasıyla ulaşılan bulgular Tablo 1’de gösterilmiştir:

Tablo 1. İlkokul öğrencilerine yönelik gözlem bulguları

Öğrenci	Davranış
----------------	-----------------

	Aile bireyleri ile iletişimi iyidir	Verilen görevleri yerine getirir	Kendini rahatça ifade eder	İstedikleri olmadığında	Aile içerisinde oyun oynar, güzel vakit	Evde aile bireylerine	Aile içerisinde alınan ortak	Söyleneleri dikkatlice dinler	Her durumda kötü söz kullanmaktan
İÖE1	Benzer	Farklı	Farklı	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer
İÖE2	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖE3	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖE4	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Farklı	Farklı	Benzer
İÖE5	Farklı	Benzer	Farklı	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖE6	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖE7	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer
İÖE8	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖE9	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖE10	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖK1	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖK2	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer
İÖK3	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖK4	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖK5	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı
İÖK6	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer
İÖK7	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖK8	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖK9	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer
İÖK10	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer

Tablo 1 incelendiğinde ilkök öğrencilerinin okul ve evdeki davranışlarının tutarlılık durumunun farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Örneğin, İÖE2, İÖE3, İÖE6, İÖE8, İÖE9, İÖK1, İÖK3, İÖK4, İÖK8 ve İÖK9 kodlu öğrencilerin gözlemlenen davranışlarının hem okulda hem de evde aynı olduğu görülmektedir. Öğrencilerden İÖK2, İÖK6, İÖK7 ve İÖK10 kodlu öğrencilerin sadece birer davranışlarının ev ve okul ortamlarına göre farklılık gösterdiği anlaşılmaktadır. Diğer taraftan İÖE1, İÖE4, İÖE5, İÖE7, İÖE10 ve İÖK5 kodlu öğrencilerin evdeki ve okuldaki birden fazla davranışının tutarsız olduğu belirlenmiştir. Ayrıca davranışlardaki tutarlılık durumunun kız ve erkek öğrencilerde benzer olduğu görülmektedir.

Kontrol listesi aracılığıyla ulaşılan ayrıca betimsel istatistik tekniğiyle çözümlenmiştir. Ulaşılan bulgular, Tablo 2’de gösterilmiştir:

Tablo 2. İlkokul öğrencilerinin davranışlarına ilişkin betimsel istatistikler

Davranış*	Öğrenci			
	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Benzer	5	%50	5	%50
Farklı	1	%10	5	%50
Karışık	4	%40	0	%0
Toplam	10	%100	10	%100

*Tek davranışı farklı olan öğrenciler karışık sınıflandırmasına alınmıştır.

Tablo 2 incelendiğinde; araştırmada yer alan kız öğrencilerin; 5'inin (%50) davranışlarının ev ve okul ortamlarında benzer olduğu, 1 (%10)'ünün farklı olduğu, 4'ünün (%40)'ünün ise karışık olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 2'de ayrıca erkek öğrencilerin 5 (%50)'ünün ev ve okul ortamlarında benzer davranışlar sergilediği, 5 (%50)'ünün ise farklı davranışlar sergilediği anlaşılmaktadır.

Görüşme bulguları

Araştırmada ilkokul öğrencilerinin gözlemlenmesi itibarıyla ulaşılan bulguların derinlemesine irdelenmesi amacıyla öğrencilerin öğretmenleriyle görüşmeler yapılmıştır. Ulaşılan bulgular öğretmenlerin doğrudan ifadeleriyle desteklenerek sunulmuştur.

Araştırmada öğretmenlerin öğrencilerin evdeki ve okuldaki davranışlarının örtüşmediğini düşündükleri belirlenmiştir. Örneğin öğretmenlerden İÖ2 ve İÖ3, öğrencilerin okuldaki davranışlarının ailelerin anlattığı gibi olmadığını belirtmişlerdir. İÖ2, "Veli toplantılarında çocuklarının yaramaz olmadığını evde sakın olduklarını söylüyorlar." diyerek bu konuya dikkat çekmiştir. İÖ1, bu konuda farklı bir düşüncede olduğunu belirterek "Öğrenci davranışları genel olarak aynıdır." diye belirtmiştir. İÖ1, öğrencilerin davranışlarında bazı farklılıklar olsa da genelde büyük farklar görmediğini ifade etmiştir.

Öğretmenler, ailelerin çocukları tanımadığını tanısa bile bunu tam olarak aktaramadığını söylemişlerdir. İÖ3, "Aile çocuğunu tanıyor ancak çocuğunu olduğu gibi anlatmıyor." diyerek öğrencilerin ailelerinin gerçekte çocuğunun nasıl davrandığını bildiğini fakat bunu kabullenmek istemediğinden bahsetmiştir. Sözlerine devam eden İÖ3, "Çocuklarını oldukları gibi kabul etmekte zorlanıyorlar. Özellikle davranış bozukluğu olan çocuklarda bu durumu görmekteyiz. Aileler bu konuda daha gizleyici bir tutum sergiliyor." demiştir. İÖ2, konuyla ilgili şu ifadeleri kullanmıştır: "Aileler özellikle öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini tanımıyor. Aileler ve öğretmenler için bu durum önemli bir sorundur."

Öğretmenlerin öğrencilerin aynı olaylar karşısında evde farklı okulda farklı davrandıklarını düşündükleri belirlenmiştir. Bunun farklı nedenleri olabileceğini belirten öğretmenlerin görüşleri şöyledir:

İÖ1: "Aile içinde rahat olduğu için tepkiler farklı olabiliyor."

İÖ2: "Bu durum öğretmen ve aile baskısıyla ilgili olabilir."

İÖ3: *“Ortamda olan kişilere göre değişiyor olabilir. Evde veya okulda çekindiği kişilerin bulunduğu yerlerde daha sakin olabiliyor.”*

Araştırmada öğretmenlerin öğrenci davranışlarının ortama göre farklılık göstermesinin nedenleri konusunda farklı görüşlere sahip oldukları belirlenmiştir. Örneğin İÖ3, konuyla ilgili *“Öğrencinin her ortamda kendini rahat hissediyor olması gerekiyor ayrıca öğrencinin doğru davranışlar kazanmış olması davranışlarının ortama göre değişmesini engeller.”* diyerek doğru davranışları kazanan öğrencilerin ve ortamlarda kendini rahat hisseden öğrencilerin davranışlarının ortama göre değişmeyeceğini ifade etmiştir. İÖ2, öğrencilerin davranışlarında tutarlı olmaları konusunda şu sözleri kullanmıştır: *“Çevresinde güvenebileceği insanların olması iyi bir ailede yetişmesi.”*

Öğretmenlerden İÖ1 ve İÖ3, öğrencilerin davranışlarındaki tutarsızlığın farkında olduğunu belirtmiştir. İÖ1, konuyla ilgili olarak *“Öğrenciler bir davranışta bulunurken çoğu zaman bunun sonuçlarını düşünerek hareket ederler.”* demiştir. İÖ2 de diğer öğretmenlerden farklı olarak *“Öğrenciler yaptıkları davranışların farkında olmuyorlar. Anlık karar verip öyle davranıyorlar.”* diyerek diğer öğretmenlerden farklı düşündüğünü belirtmiştir.

Öğretmenlerden İÖ3, öğrencilere kazandırılan istenlik davranışların ortama göre istenmedik bir davranışa dönüşebildiğini söylemiştir. İÖ3, *“Özellikle arkadaş grubu içinde kendini farklı göstermek için bu tür davranışlar sergileyebilir.”* diyerek öğrencilerin ortama göre davranışlarının şekillendiğini vurgulamıştır.

Araştırmada öğretmenlerin genel olarak öğrencilerin tutarsız davranışlarının sosyalleşmeyi engellediğini ayrıca tutarsız davranış sergileyen öğrencilerin ders başarılarının düşük olduğunu düşündükleri belirlenmiştir. İÖ3, *“Öğrenci hangi ortamda ne yapacağını bilmezse çekingen davranışlar sergiler. Ayrıca eğer öğrenci davranışlarında tutarlıysa kendini her ortamda daha rahat hisseder derslerde daha aktif olabilir.”* diyerek düşüncesini belirtmiştir. İÖ2, konuyla ilgili olarak, *“Tutarsız davranış sergileyen öğrenciler sosyal olamazlar çünkü genelde böyle öğrenciler dışlanırlar, çevreleri tarafından pek sevilmazler.”* diyerek düşüncelerini ifade etmiştir. İÖ2 davranışlardaki tutarsızlığın ders başarısına etkisi konusunda ise ifadelerde bulunmuştur: *“Örneğin ödev yapma davranışları ya da öğretmenin gözünde değersizleşmesi dersine de yansır.”* diyerek örnek vermiş ve konuyu açıklamaya çalışmıştır.

Ortaokul Öğrencilerinin Okul ve Ev Ortamlarındaki Davranışlarına Yönelik Bulgular

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin ev ve okul ortamlarındaki davranışları kontrol listesi ve yapılandırılmamış gözlem aracılığıyla gözlemlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin davranışlarıyla ilgili olarak öğretmenlerle görüşmeler yapılmıştır. Ulaşılan bulgular, ‘‘Gözlem bulguları’’ ve ‘‘Görüşme bulguları’’ şeklinde iki başlıkta sunulmuştur.

Gözlem bulguları

Kontrol listesiyle toplanan veriler ile yapılandırılmamış gözlem ile toplanan verilerin karşılaştırılmasıyla ulaşılan bulgular Tablo 3’te gösterilmiştir:

Tablo 3. Ortaokul öğrencilerine yönelik gözlem bulguları

Öğrenci	Davranış									
	Aile bireyleri ile iletişimini iyidir	Verilen görevleri yerine getirir	Kendini rahatça ifade eder	İstedikleri olmadığında olumsuz davranmaz	Aile içerisinde oyun oynar, güzel vakit geçirir	Evde aile bireylerine yardımcı olur	Aile içerisinde alınan ortak kararlara uyar	Söyleneleri dikkatlice dinler	Her durumda kötü söz kullanmaktan kaçınır	
OÖK1	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	
OÖK2	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	
OÖK3	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	
OÖK4	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	
OÖK5	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	
OÖK6	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	
OÖK7	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	
OÖK8	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	
OÖK9	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	
OÖK10	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	
OÖE1	Farklı	Farklı	Benzer	Farklı	Benzer	Farklı	Farklı	Farklı	Farklı	
OÖE2	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Farklı	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	
OÖE3	Farklı	Farklı	Benzer	Farklı	Farklı	Farklı	Benzer	Benzer	Farklı	
OÖE4	Farklı	Benzer	Farklı	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	
OÖE5	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Farklı	Farklı	Benzer	
OÖE6	Farklı	Farklı	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Farklı	Farklı	Farklı	
OÖE7	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	
OÖE8	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	
OÖE9	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Benzer	Farklı	Farklı	
OÖE10	Benzer	Farklı	Benzer	Farklı	Benzer	Benzer	Farklı	Farklı	Farklı	

Tablo 3'e bakıldığında; ortaokul öğrencilerinin okul ve evdeki davranışlarının tutarlılık durumunun erkek ve kız öğrenciler açısından çeşitlilik gösterdiği görülmektedir. Örneğin 10 kız öğrenciden yedisinin (OÖK2, OÖK3, OÖK4, OÖK5, OÖK6, OÖK8 ve OÖK10) davranışlarının tam olarak benzer olduğu görülmektedir. ÖOK1 ve ÖOK9'un ikişer davranışı, ÖOK7'nin ise bir davranışının farklı olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 3 erkek öğrenciler açısından yorumlandığında; erkek öğrencilerin çoğunun evdeki davranışları ile okuldaki davranışları arasında farklılık olduğu görülmektedir. Örneğin OÖE1, OÖE3, OÖE4, OÖE6 ve OÖE10 numaralı öğrencilerde bu farklılıklar çok belirgin olarak görülmektedir.

Diğer erkek öğrencilerde de ortama göre değişen birçok davranış belirlenmiştir. Ulaşılan bulgular kapsamında kız ve erkek öğrenciler arasında benzer davranışlar sergilemekte kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha tutarlı olduğu anlaşılmaktadır.

Kontrol listesi aracılığıyla ulaşılan veriler ayrıca betimsel istatistik tekniğiyle çözümlenmiştir. Ulaşılan bulgular, Tablo 4’te gösterilmiştir.

Tablo 4. Ortaokul öğrencilerinin davranışlarına ilişkin betimsel istatistikler

Davranış*	Öğrenci			
	Kız		Erkek	
	f	%	f	%
Benzer	7	%70	0	%0
Farklı	2	%20	10	%100
Karışık	1	%10	0	%0
Toplam	10	%100	10	%100

*Tek davranışı farklı olan öğrenciler karışık sınıflandırmasına alınmıştır.

Tablo 4 incelendiğinde; araştırmada yer alan kız öğrencilerin; 7’sinin (%70) davranışlarının ev ve okul ortamlarında benzer olduğu, 2 (%20)’sinin farklı olduğu, 1’ (%10)’ünün ise karışık olduğu anlaşılmaktadır. Tablo 4’te ayrıca erkek öğrencilerin 10 (%100)’ünün ev ve okul ortamlarında farklı davranışlar sergilediği bilgisi yer almaktadır.

Görüşme bulguları

Araştırmada ortaokul öğrencilerinin gözlemlenmesi itibarıyla ulaşılan bulguların derinlemesine irdelenmesi amacıyla öğrencilerin öğretmenleriyle görüşmeler yapılmıştır. Ulaşılan bulgular öğretmenlerin doğrudan ifadeleriyle desteklenerek sunulmuştur.

Ortaokul öğretmenlerinin görüşlerine göre öğrencilerin okuldaki davranışlarının evdeki davranışlarıyla genel olarak benzeşmediği belirlenmiştir. Öğretmenler öğrenci davranışlarının velilerin anlattığı gibi olmadığını söylemişlerdir. OÖ1, “Öğrenciler öğretmenlere farklı velilere farklı davranıyor, özellikle velilerin evde öğrencilerle ilgili anlattıkları okulda pek görülüyor.” diyerek düşüncelerini ifade etmiştir. OÖ2, konuyla ilgili olarak şu ifadeleri kullanmıştır: “Öğrenci davranışları ailelerin anlattığı gibi değildir. Aileler çocuklarını tam tanımıyorlar.” OÖ2, ailelerin çocuklarını yeterince tanımadığı için öğrenci davranışlarını bilemeyeceğini belirtmiştir. OÖ4, “Öğrenci davranışları okul ve ev ortamında değişiyor, ailelerin veli toplantılarında anlattıklarıyla öğrencinin okuldaki davranışları farklılık gösteriyor.” ifadelerini kullanmıştır. Dört öğretmenden sadece bir tanesi farklı bir görüş sunmuştur. Söz konusu öğretmen, OÖ3’tür. OÖ3, “Genelde öğrencinin davranışları ailesinin anlattığı gibi bence. Aileler çocuklarını tanıyor, çocuklar evde okulda aynı davranıyorlar.” diyerek öğrenci davranışlarının farklı olmadığını ifade etmiştir.

Öğretmenlere göre öğrenciler aynı olaylar karşısında evde farklı okulda farklı davranmaktadırlar. OÖ2, “*Öğrenci davranışlarının ortama göre değişmesinin nedeni, kişilik özellikleri, otoriter baskı, arkadaş ortamıdır. Bunları düzeltmek istiyorsak iletişimi geliştirmemiş gerekiyor.*” diyerek öğrencilerin aynı olaylara farklı tepkiler vermesinin nedenlerini açıklamaya çalışmıştır. OÖ2’ye göre baskı, öğrencinin kişiliği ve arkadaş çevresi öğrenci davranışını şekillendiren etkenlerdir. OÖ4, “*Öğrencinin davranışlarının ortama göre değişmesinin nedeni akran zorbalığı ve güvensizliktir. Aileler çocuklarına öz güven kazandıramamışlar. Eğer çocuklar ailelerinden o güveni alsaydılar benzer durumlarda benzer davranışlar sergilerlerdi.*” diyerek özgüven konusuna değinmiştir. OÖ1, ise konuyla ilgili olarak “*Ailesinden korkmayan onların her zaman her koşulda yanında olacağını düşünen öğrencilerde davranışlar ortama göre değişmez.*” demiştir. OÖ3, “*Aile içi iletişimin sağlıklı olduğu bir aile ortamında yetişen, dışa dönük, sosyal bir kişiliğe sahip özgüven sahibi olan çocukların davranışlarında ortama göre değişme görülmez.*” diyerek konunun hem birey hem de aile ile ilgili olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlere göre, bazı öğrenciler aynı olaylar karşısında farklı tepkiler gösterdiklerinin farkında olmayabiliyorlar. OÖ2, “*Ortama göre değişen tepkiler öğrencinin yaşantısıyla ilgili olabildiği gibi duruma göre anlık bir tepkide olabiliyor.*” şeklindeki sözlerle görüşünü belirtmiştir. Öğrenciler aynı olaylar karşısında farklı davranışlar sergileyebilmektedirler. Öğrencilerin bu durumun ne kadar farkında olabilecekleri tam olarak anlaşılamayabilir.

Öğretmenlerden OÖ4, öğrencilere kazandırılan istendik davranışların ortama göre istenmedik bir davranışa dönüşebildiğini söylemiştir. OÖ4, “*Bu durumu etkileyen farklı etmenler var örneğin yalan söyleme davranışının iyi olmadığını kazandırdığımız öğrenciler içindeki buldukları duruma ve ortama göre yalan davranışını göstere biliyorlar.*” diyerek kazandırılan doğru bir davranışın istenmedik bir davranışa dönüştüğünü gözlemlediğini belirtmiştir.

Öğretmenler, tutarsız davranışlar sergileyen öğrencilerin sosyal birer öğrenci olamayacaklarını ayrıca davranışları tutarsız öğrencilerin ders başarılarının düşük olduğunu belirtmişlerdir. Örneğin OÖ1, “*Tutarsız öğrenciler diğer öğrencilere zarar veren olayların içinde olan öğrencilerdir. Ayrıca Tutarlı öğrenciler derslerinde daha başarılıdır. Tutarsız olan öğrenciler düzensiz çalıştıkları için daha başarısızlardır.*” diyerek tutarsız davranış sergileyen öğrencilerin sosyalleşemeyeceğini ve ders başarılarının düşük olacağını belirtmiştir. OÖ3, ilgili kapsamda “*Tutarlı öğrenciler aynı zamanda sorumluluklarını vaktinde yerine getiren, verdiği sözleri tutan öğrenciler oluyor. Bunun yanında tutarsız öğrenciden tutarsız davranışları sebebiyle diğer öğrenciler uzaklaşır ve o öğrenci sosyal bir öğrenci olamaz.*” ifadelerini kullanmıştır.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada öğrenci davranışlarının ortama göre değişip değişmediğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada karma sıralı açımlayıcı desen kullanmıştır. Araştırmanın verileri; kontrol listesi, yapılandırılmamış gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla toplanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistik ve içerik analizi kullanılmıştır. Ardından araştırmanın bulguları

ortaya konarak yorumlanmıştır. Ulaşılan bulgular alanyazın ışığında tartışılarak araştırmanın sonuçlarına ulaşılmıştır.

Araştırmada ilköğretim öğrencilerinin ev ve okul ortamındaki davranışlarının genel olarak birbirinden farklı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gökyer ve Doğan (2016), liselerde istenmeyen öğrenci davranışlarını ve nedenlerini irdeledikleri çalışmanın sonunda bu araştırmaya benzer şekilde öğrencilerin ev ve okul ortamlarında farklı davrandıkları sonucuna ulaşmışlardır. Siyez (2009), lise öğretmenlerinin öğrencilerin istenmeyen davranışlarına yönelik algısını incelediği araştırmada öğrencilerin okuldaki davranışlarının evdeki davranışlarından farklı olabildiğini belirlemiştir. Özgan, Arslan ve Kara (2014), popüler kültürün öğrenci davranışlarına etkisini sorguladıkları çalışmada öğrencilerin ev, okul ve benzeri ortamlardaki davranışlarının farklı ortamlarda bulunmak kapsamında çeşitlilik gösterdiğini saptamışlardır.

Araştırmada öğretmenlerin öğrencilerin davranışlarını ortama göre şekillendirdiği görüşünde oldukları saptanmıştır. Özer, Bozkurt ve Tuncay (2014) da yapmış oldukları araştırmada benzer sonuçlara ulaşmışlardır. Sarıtaş (2006), araştırmasında öğrencilerin davranışlarının öğretmenin otoriter davranışlarına bağlı olarak değiştiğini belirlemiştir. Benzer biçimde Tolunay (2008) da öğrenci davranışlarının koşullara göre değişebildiği sonucuna ulaşmıştır.

Araştırmada öğretmenlerin öğrencilerin benzer olaylar karşısında farklı davranışlar sergilediği görüşünde oldukları belirlenmiştir. Sayın (2004), yaptığı araştırmanın sonunda öğrencilerin sınıf ortamında benzer durumlara farklı tepkiler verdiğini belirlemiştir. Yüksek (2005), öğrencilerin davranışlarıyla ilgili öğretmen görüş ve gözlemlerini irdelediği araştırmada öğrencilerin olaylara çeşitli şekillerde karşılık verdiği sonucuna ulaşmıştır. Ceylan ve Yıkmış (2017) ve Erdem (2016) da benzer sonuçlar elde etmişlerdir.

Araştırmada öğretmenlerin öğrencilere eğitim yoluyla kazandırılan davranışların istenmeyen davranışlara yol açabileceği görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Pala (2005), sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarının nasıl önlenebileceği konusuyla ilgili yaptığı araştırmada öğrencilere kazandırılan davranışların bazen istenmedik biçimde ortaya çıkabildiğini belirlemiştir. Benzer biçimde Yumuşak ve Balcı (2018) de öğrencilere programlı olarak kazandırılan davranışların her zaman aynı şekilde ortaya çıkmadığını belirlemişlerdir. Ada ve İnce (2012) ve Ada ve Ölçüm (2022) de benzer sonuçlara ulaşmışlardır.

Araştırmada öğretmenlerin tutarsız davranışlar sergileyen öğrencilerin sosyalleşme ve akademik başarı konularında yetersiz kaldıkları görüşüne sahip oldukları belirlenmiştir. Soner (2000) öğrenci özgüveni ile akademik başarı arasındaki ilişkiyi irdelediği çalışmasında benzer sonuçlara ulaşmıştır. Koçak ve Öcal (2010), spor yaparak sosyalleşen öğrencilerin akademik başarı düzeyinin daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Erdoğan (2013), öğrencilerin akademik başarısıyla ebeveyn ve öğretmen tutumları arasındaki ilişkiyi irdelediği araştırmada aile ve okul ortamında öğrenciye karşı tutumların öğrencinin sosyalleşmesini ve akademik başarısını geliştirdiğini saptamıştır.

ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarından hareketle çeşitli öneriler geliştirilmiştir. Öneriler aşağıda sıralanmıştır.

- Öğrenci davranışlarının farklılaşmasını irdelemeye yönelik daha geniş katılımcı gruplu araştırmalar yapılabilir.
- Öğrenci davranışlarının farklılaşmasını ebeveynlerin bakış açısı kapsamında irdeleyen araştırmalar yapılabilir.
- Öğrenci davranışlarının farklılaşmasını öğrencilerin bakış açısı kapsamında irdeleyen araştırmalar yapılabilir.
- Öğrencilerin tutarsız davranışlarının giderilmesi amacıyla MEB tarafından öğretmenlere ve ailelere kurs ya da seminer verilebilir.

Etik Metni

Bu makalede dergi yazım kurallarına, yayın ilkelerine, araştırma ve yayın etiği kurallarına, dergi etik kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Yazar Katkı Oranı

Yazarın bu makaleye katkı oranı, %100'dür.

Çıkar Çatışması Beyanı

Makalenin bir kurum, kuruluş, kişi ile mali çıkar çatışması yoktur.

Etik Onay

Bu araştırma Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'nun 29.11.2022 tarih ve 271 sayılı etik kurul kararı kapsamında gerçekleştirilmiştir.

KAYNAKÇA

- Ada, S., & İnce, B. (2012). Sınıfta istenmeyen davranışlara karşı öğretmenlerin disiplin uygulamalarıyla ilgili ilköğretim 5. sınıf öğrencilerinin görüşlerinin incelenmesi. *Gaziantep University Journal of Social Sciences*, 11(4), 1023-1041. Retrieved from <https://web.p.ebscohost.com/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=0&sid=6b5ebd31-43a5-4e1a-a819-f50a4ce0038b%40redis>
- Ada, S., & Ölçüm, M. (2002). Öğretmen adaylarının pozitif disiplin anlayışına göre istenilmeyen davranışları önleme becerileri. *Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 15, 1-10. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maruaebd/issue/371/2533>
- Berk, L. (2015). *Child development*. Pearson Higher Education AU.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E., Akgün, Ö., Karadeniz, Ş., & Demirel, F. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Ceylan, F., & Yıkılmış, A. (2017). Kaynaştırma öğrencilerinin sergilediği problem davranışlara yönelik sınıf öğretmenlerinin uyguladıkları önleme ve müdahale stratejileri. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30(1), 239-264. <https://doi.org/10.19171/uefad.323417>

- Creswell, J. W. (2017). *Eğitim araştırmaları: nicel ve nitel araştırmanın planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesi*. İstanbul: Edam.
- Erdem, H. (2016). *İlkokul öğretmenlerinin istenemeyen öğrenci davranışları ile baş etmede kullandıkları yöntemler* (Yüksek Lisans Tezi). Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Denizli.
- Erdoğdu, M. Y. (2013). Ana-baba tutumları ve öğretmen davranışları ile öğrencilerin akademik başarıları arasındaki ilişkiler. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14), 33-46. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/sakaefd/issue/11210/133881>
- Gökyer, N., & Doğan, B. (2016). İstenmeyen öğrenci davranışları ve nedenlerine ilişkin yönetici ve öğretmen görüşleri. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 93-106. <https://doi.org/10.18069/fusbed.82121>
- Green, A. L., & Rabiner, D. L. (2012). What do we really know about ADHD in college students?. *Neurotherapeutics*, 9, 559-568. <https://doi.org/10.1007/s13311-012-0127-8>
- Grusec, J. E. (2011). Socialization processes in the family: Social and emotional development. *Annual Review of Psychology*, 62, 243-269. <https://doi.org/10.1146/annurev.psych.121208.131650>
- Jadon, P. S., & Tripathi, S. (2017). Effect of authoritarian parenting style on self esteem of the child: A systematic review. *International Journal of Advance Research and Innovative Ideas in Education*, 3(3), 909-913. Retrieved from <https://citeseerx.ist.psu.edu/document?repid=rep1&type=pdf&doi=1d8e3c4475adb3b9462c149a8d4d580ee7e85644>
- Kochanska, G., Boldt, L. J., & Goffin, K. C. (2019). Early relational experience: A foundation for the unfolding dynamics of parent-child socialization. *Child Development Perspectives*, 13(1), 41-47. <https://doi.org/10.1111/cdep.12308>
- Lakshman, R., Elks, C. E., & Ong, K. K. (2012). Childhood obesity. *Circulation*, 126(14), 1770-1779. <https://doi.org/10.1161/CIRCULATIONAHA.111.047738>
- Maclellan, E. (2014). How might teachers enable learner self-confidence? A review research. *Educational Review*, 66(1), 59-74. <https://doi.org/10.1080/00131911.2013.768601>
- Novoseltseva, D., Lelardeux, C. P., & Jessel, N. (2022). Examining students' behavior in a digital simulation game for nurse training. *International Journal of Serious Games*, 9(4), 3-24. <https://doi.org/10.17083/ijsg.v9i4.543>
- Öcal, K., & Koçak, M. S. (2010). Okul sporlarının orta öğretim öğrencilerinin akademik başarı ve davranış gelişimine etkisi. *Mediterranean Journal of Educational Research*, 7(1), 86-94. Retrieved from <https://search.trdizin.gov.tr/en/yayin/detay/122289/>
- Özer, B. , Bozkurt, N., & Tuncay, A. (2014). İstenmeyen öğrenci davranışları ve öğretmenlerin kullandıkları başa çıkma stratejileri. *Turkish Journal of Educational Studies*, 1(2), 0-0. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/turkjes/issue/34151/377630>

- Özgan, H., Arslan, M. C., & Kara, M. (2014). Popüler kültürün öğrenci davranışları üzerinde algılanan etkileri. *Ekev Akademi Dergisi*, (58), 469-484. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/sosekev/issue/71527/1151046>
- Pala, A. (2005). Sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını önlemeye dönük disiplin modelleri. *Manas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(13), 171-179. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/download/article-file/844458>
- Pas, E. T., Bradshaw, C. P., & Mitchell, M. M. (2011). Examining the validity of office discipline referrals as an indicator of student behavior problems. *Psychology in the Schools*, 48(6), 541-555. <https://doi.org/10.1002/pits.20577>
- Pulay, A., Read, M., Tural, E., & Lee, S. (2018). Examining student behavior under two correlated color temperature levels of lighting in an elementary school classroom. *Educational Planning*, 23(3), 58-69. Retrieved from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ1208410.pdf>
- Sarıtaş, M. (2006). Öğretmen adaylarının değerlendirmelerine göre sınıfta istenmeyen öğrenci davranışlarını değiştirmek ve düzeltmek amacıyla yararlanılan stratejiler. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(1), 167-187. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/uefad/issue/16683/173364>
- Sayın, N. (2004). *Sınıf öğretmenlerinin karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışların nedenlerine ilişkin görüşleri ile istenmeyen davranışları önleme yöntemleri* (Doktora Tezi). Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Siyez, D. M. (2009). Liselerde görev yapan öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışlarına yönelik algıları ve tepkileri. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(25), 67-80. <https://dergipark.org.tr/en/pub/pauefd/issue/11118/132973>
- Soner, O. (2000). Aile uyumu, öğrenci özgüveni ve akademik başarı arasındaki ilişkiler. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 12(12), 249-260. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/maruaebd/issue/381/2393>
- Spiegler, T., & Bednarek, A. (2013). First-generation students: What we ask, what we know and what it means: An international review of the state of research. *International Studies in Sociology of Education*, 23(4), 318-337. <https://doi.org/10.1080/09620214.2013.815441>
- Tan, K. L., Sia, J. K. M., & Tang, K. H. D. (2022). Examining students' behavior towards campus security preparedness exercise: The role of perceived risk within the theory of planned behavior. *Current Psychology*, 41(7), 4358-4367. <https://doi.org/10.1007/s12144-020-00951-6>
- Tolunay, A. K. (2008). *Sınıf öğretmenlerinin sınıfta karşılaştıkları istenmeyen öğrenci davranışları ve bu davranışlara karşı kullandıkları başatma yöntemleri* (Doktora Tezi). Bursa Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Türk Dil Kurumu (2022). *Tutarlılık*. Retrieved from <https://sozluk.gov.tr/>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2011). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Yumuşak, G., & Balci, Ö. (2018). Öğretmenlerin istenmeyen öğrenci davranışları ile başa çıkma yöntemleri ve bu yöntemlerin etkililiğine ilişkin görüşleri. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(40), 223-254. <https://doi.org/10.31795/baunsobed.489128>
- Yüksel, A. (2005). *İlköğretim I. kademe 1., 2. ve 3. sınıflarda istenmeyen öğrenci davranışlarına ilişkin öğretmen gözlem ve görüşleri* (Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.
- Zarobe, L., & Bungay, H. (2017). The role of arts activities in developing resilience and mental wellbeing in children and young people a rapid review of the literature. *Perspectives in public health, 137*(6), 337-347. <https://doi.org/10.1177/1757913917712283>

EXTENDED ABSTRACT

It is important for the socialisation of the student to be able to behave as himself/herself, in other words, to be consistent in his/her behaviour. Because the socialisation of individuals, being accepted by their environment, depends on many variables, but also on being consistent in their behaviour (Kochanska, Boldt, & Goffin, 2019). Socialisation of individuals also depends on their adoption of social rules and reflecting them to their behaviours. As a matter of fact, individuals who exhibit behaviours that do not comply with the rules of the society in which they live are not accepted by the society and therefore do not socialise (Grusec, 2011). In this context, it is important to observe the behaviours of primary school students and to determine whether the behaviours change according to the environment in order to contribute to the healthy socialisation processes of students. Considering this importance, in this research, it was aimed to examine whether the behaviours of primary school students change according to the environment in which the students are in.

When the literature on the subject of the research was examined, it was seen that many studies (Siyez, 2009; Pas, Bredshaw, & Mitchell, 2011; Özgün, Arslan, & Kara, 2014; Gökçer & Doğan, 2016; Pulay et al., 2018; Novoseltseva, Lelardeux, & Jessel, 2022; Tan, Sia, & Tang, 2022) examining student behaviours were conducted. No research was found to examine whether student behaviours change in home and school environments. The fact that primary school students are consistent in their behaviours is effective in their growth as social individuals. In this context, the fact that whether primary school students are consistent in their behaviours has not been examined is accepted as a deficiency in terms of literature and this research was conducted. This research is expected to guide institutions, teachers, parents and researchers who plan to conduct similar studies for the socialisation of primary school students.

In this research, it was aimed to examine whether student behaviours change according to the environment. Within the scope of this purpose, answers to the following questions were sought:

- Is there a difference between primary school students' behaviours in school and home environments?

- What are teachers' opinions about the difference between primary school students' behaviours in school and home environments?
- Is there a difference between the behaviours of secondary school students in school and home environments?
- What are the opinions of teachers about the difference between the behaviours of secondary school students in school and home environments?

In this research, which aims to examine whether student behaviours change according to the environment, sequential exploratory design, one of the mixed research methods, was used. The sequential exploratory design is based on first collecting and analysing quantitative data and then using qualitative data to support quantitative data (Creswell, 2017). The reason for conducting the research with sequential exploratory mixed design is that the data collected with the checklist are first statistically interpreted and then observation and interview data are used as supportive. This research was conducted within the scope of the ethics committee decision of Ağrı İbrahim Çeçen University Scientific Research Ethics Committee dated 29.11.2022 and numbered 271.

The participant group of the research consisted of 40 students studying in two public schools, one primary school and one secondary school in the central district of Ağrı province, and the teachers of these students. While forming the participant group of the research, convenience sampling technique was used. A total of 40 students, 20 of whom were primary school students (10 girls, 10 boys) and 20 of whom were secondary school students (10 girls, 10 boys), were included in the participant group. Four of the primary school students were in the 2nd grade, six were in the 3rd grade and 10 were in the 4th grade. Four of the secondary school students were in 5th grade, six were in 6th grade, seven were in 7th grade and three were in 8th grade. Seven teachers, three from primary school and four from secondary school, also took part in the research. The names of the participants were kept confidential due to ethical rules. Instead, participants were given a code name. Primary and secondary school and male and female students were categorised. In this context, male students in primary school were coded as PSM1, PSM2... and female students were coded as PSF1, PSF2..... Secondary school male students were coded as SSM1, PSM2... and female students were coded as SSF1, SSF2..... Primary school teachers were coded as PS1, PS2... and secondary school teachers were coded as SS1, SS2...

A checklist developed by the researcher, an unstructured observation form and a teacher semi-structured interview form were used to collect the data. In the research, it was tried to create a rich data set by using a wide variety of data collection tools. In the process of developing the data collection tools, a comprehensive literature review was conducted and information compiled from the literature was utilised. The checklist was used by the parents to record the students' behaviours in the home environment. A total of nine items were included in the checklist. The items are as follows:

1. Communicates with family members.
2. Fulfills the given tasks.
3. Expresses himself/herself comfortably.

4. Does not behave negatively when they do not get what they want.
5. Plays games and has a good time in the family.
6. Helps family members at home.
7. Obeys common decisions taken in the family.
8. Listens carefully to what is said.
9. Avoids using bad words in all situations.

The checklist was delivered to the parents of the students in the participant group of the research and the parents were informed about its content and explained how to fill it out. Unstructured observation was conducted by the researcher to observe the students in the school environment. The researcher observed the students throughout the data collection process and recorded the data. Teacher semi-structured interview form was developed to interview teachers after the observation process was over. The interviews included questions to support the data collected through the checklist and unstructured observation.

Descriptive statistics and qualitative content analysis were used to analyse the data. Descriptive statistics is based on expressing the findings as frequency and percentage (Büyüköztürk et al., 2013). In qualitative content analysis, the aim is to present the collected data to the reader in an organised and interpreted way. In content analysis, the data are analysed not according to predetermined themes, but according to natural themes that emerge during the analysis (Yıldırım, & Şimşek, 2011).

In the research, it was concluded that the behaviours of primary school students in home and school environments were generally different from each other. Gökyer and Doğan (2016), at the end of the research in which they examined undesirable student behaviours and their causes in high schools, concluded that similar to this research, students behave differently in home and school environments. Siyez (2009) examined high school teachers' perceptions of students' undesirable behaviours and found that students' behaviours at school may be different from their behaviours at home. Özgan, Arslan and Kara (2014) investigated the effect of popular culture on student behaviours and found that students' behaviours at home, school and similar environments varied.

In the research, it was found that teachers were of the opinion that students' behaviours were shaped according to the environment. Özer, Bozkurt and Tuncay (2014) also reached similar results in their research. Sarıtaş (2006) determined that students' behaviours changed depending on the teacher's authoritarian behaviours. Similarly, Tolunay (2008) concluded that student behaviours can change according to the conditions.

In the research, it was determined that teachers were of the opinion that students exhibit different behaviours in the face of similar events. Sayın (2004), at the end of his research, determined that students reacted differently to similar situations in the classroom environment. Yüksek (2005), in his research examining teachers' opinions and observations about students' behaviours, concluded that students respond to events in various ways. Ceylan and Yıkmış (2017) and Erdem (2016) also obtained similar results.

In the research, it was concluded that teachers were of the opinion that the behaviours acquired by students through education could lead to undesirable behaviours. Pala (2005), in his research on how to prevent undesirable student behaviours in the classroom, determined that the behaviours acquired by students can sometimes occur in an undesirable way. Similarly, Yumuşak and Balcı (2018) determined that the behaviours that are programmatically acquired by students do not always occur in the same way. Ada and İnce (2012) and Ada and Ölçüm (2022) also reached similar results.

In the research, it was determined that teachers had the opinion that students who exhibited inconsistent behaviours were inadequate in terms of socialisation and academic achievement. Soner (2000) reached similar results in his research examining the relationship between student self-confidence and academic achievement. Koçak and Öcal (2010) determined that the academic achievement level of students who socialised by doing sports was higher. Erdoğan (2013) examined the relationship between students' academic achievement and parent and teacher attitudes and found that attitudes towards students in the family and school environment improve students' socialisation and academic achievement.

Based on the results of the research, various suggestions have been developed. Suggestions are listed below.

- Future research with larger participant groups can be conducted to examine the differentiation of student behaviors.
- Future research can be conducted to examine the differentiation of student behavior from the perspective of parents.
- Future research can be conducted to examine the differentiation of student behavior from the students' perspective.
- In order to eliminate the inconsistent behaviors of students, courses or seminars can be given to teachers and families by the Ministry of National Education.